

20205

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

Lappland

Tärna m

20205

14/7 49.

Axelsson, Astrid. 1949.

ALMA:s frigel. 4. 172 Lapiska tra-
ditioner: Om mjölkningen, mjölken
tillredning och förvaring.

12 bl. 4c

(1 tecken. på baksidan
av bl. 12).

Svar på Landomåls arkiv nr. 6 m 172 B

Lappskas traditioner om mjölkning-
en
1 Kalvning sker i Maj månad och
då började mjölkning i juni eller
(Jones messe) svidsommas och då
mjölkas det juli & Aug och ~~ett~~
då lappen hade mycket meur så
delade den hyrden i två delar
och så mjölkade den varje dag
en part en dag och andre part
andra dagen. Men hade lappen
lite meur så mjölkade den var-
annan dag

2 Om sommareu när det var
varmt så mjölkade den på pro-
duktion i fjällen där för att renarna
håller sig bara på höjderna
när det är som varmt och

ULMA 20205
A. AXELSSON 1949. TÄRNA
LPL.

nygg på höstsummaren så mjölkade
 dem på mis mis dessa faunns i närheten
 och mis bjorden hade blivit mjölkat
 en till så blev dem på famn så
 dem kunde köra dem intill kätten på
 någon backe för att mjölka
 varann var nog inte angärslade.

4

Om dem brukade resa upp björken
 för att skydda hemmen för salen har
 jag aldrig hört, men man brukade
 göra rikas runt om bjorden till
 skydd för nygg och och brons
 påken gjordes upp på sidan om
 bjorden den sida som blösten kom
 ifrån och var bjorden stor så
 blev det nog en par tre eldar
 men var bjorden liten så räckte en
 rad till elden gjordes upp på
 så här att man kunde kvistar

och tänkte på eld samt hur app torv
eller mossa som växer i fjällen
och lade på elden som var nog bättre
för den ~~svakare~~ längre
rökta

5 Renarna tycks mycket om röken
men det är gott om insekten men
men det inte finns muskler på
kryg som sig, och inte om röken
den är och som vanliga kreatur
i det fallet

6 Man brukade i mycket aldrig hindra
kattarna att dra annat än vad
bjorden ska mjölkas då måste den
göra något som kan hindra dem
att dra att skilja dem från modern
är ju omöjligt men våra föföder
hade kommit på att tillverka något
som kallas på svenska för knivarving

ULMA 20205

Man på lappskä kallas det (skrovva)
som vi säger men nu vet inte jag
om det är rätt stavat men vi
mäter nog ut det sjölo och
skrovva. bestod av allgora och en
liten pinne, gornit brukade flötas
av flera fargen, skare rinda en
teknik på hur dom där skrovva
säg ut, dessa band dom på kalvar-
na och den kunde äta gräs men
inte äta när den bar sidana.

7) Om det var smulter vider och svalkigt
så var det inte så noja om det
dröjde till mitt på dagen men var
saten hit så misstänksom nog myllor
på maten när inte saten sken
eller om dom fick dom på någon
snädriva då kunde dom myllor mitt
på dagen, var det svalkigt så kunde

dom drinn ljorden tuis kisten man
 stjast på malle dom utg hälla tuis
 på kala fjället,
 & Man brukade mjölken i en sän
 där står skäl som var en skapt på
 som kallas rapé och den skalen
 var snävast övesti så inla mjölken
 skulle spillas ut vanligt vis om man
 var på fjället så måste man vara
 två stycken om en man var i
 skogs landet kunde man ju mjölken
 ensam då man var två så höll
 en fast huvudet på kenen och den
 andra mjölkade om man var en-
 sam så klistade man fast kenen
 och band fast den i någon björk
 mjölk kätti måste man väl ståna
 i från sig medan man tog fast
 kenen och band honom om man
 var ensam man var man två

ULMA 20205

6
så kastade en på menen och den
andra skötte om Uryen
9 Har aldrig hört att någon linade
en kanna för mjölkning

10 Troar inte att man jagade
insekten i en kanyljud för det skulle
vara lämpligt för det finns så gästigt
mycket av det slaget i en kanyljud
när det är solken och värme.

11 Skulle tro att mjölkningen skulle
bli fram mot hösten mot höstdag
jämningen blev ~~längre~~ Mikaeli om
det var en lång och vacker höst.

13

Man mjölkade i regel varannan
dag men det kunde nog bli var
tredje dag också

ULMA 20205

14 Under juli och august mjölkades nog
den mesta mjölken under dessa
månader var benarna hopslakade
för det mesta men när man skulle
mjölka så måste nog man komma
vaktas så att den finns till stedsjämt

15) Mjölken som inte äts upp genast
gjorde man ost av och så brukade
den göras (gruppenmilke) den gjordes
den så att den plockade en slaga
gris som kallas saltgris, på lappskan
Kallas det fjärmo och kokade det
och blandade det till sammans
med mjölken och lät det syras
tände det i en kagge och så fick
den vara till vintern men då var
den så stark så det svad på tungan
men den var nästan god också om
man då la socker till då blev

8
det en läckerhet det var nu omat
gris som kallars angeliken som (Fattivo)
vissa gick an att koka och sätta
till som man med sur mjölk den
blev ären stark så det smaka.
och en sådan kagge kunde äta
hela vintern.

16)
Löre gjorde man av en lamm som
kallars för löpmage den skägdes och
förtorkades och så lades den i en liten
vattenskål med litet salt i och
gick stå en dygn och då var det
en riktig löre och den förvarades
i en flaska i kallt vatten på som-
maren och av den kunde bekvä-
man bara ta en matsked och stå
i en stor kiter ljum mjölk så
löpte den i löre med det samma.
och Osten den blev efter somformen

UIMA 20205

9
var gjort var den rund så blev
osten också rund men var den
i någon annan form så blev den
precis som formen var och osten
varierade i olika storlekar allt
efter som formen var, den kunde bli
så stor som 4-5 kg och den kunde
kunna vara bara en kg

17 Förfäderna brukade i regel lägga
osten på en hylla upp i rökgröngen
på kiten så den blev riktigt ~~rost~~
mjukt och så brukade den soltorken
osten också jag har verkligen smakit
gammal keso och den var så kraftig
så men numera så brukar dom nog inte
mjölka åtmanstam i Västerbottnen
än så de gränger som kesoarna är
som lade i vagen för skiljning
då mjölkes det bara för att få gröta

i kaffe och som mjölkens är lika fet
som vanlig grädde

10

19 Om den brukar sälja ostar vet jag
inte men min berättelse att den
jag hennes föräldrar brukade ge
stående åt prästen av konstanter
å vilket pris på ostar det vet
jag inte

2 Om man brukade göra mjölk i
kaggar och även blanda grön -
saker i se fr. 15 grön och färg.
brukade man använda men inte
jätta som brukar man nog inte
så utan den växer vild överallt
där oppe i fjälltrakterna

21 En blandning av dessa grönsaker
och mjölk kallas gampa se fr 15

ULMA 20205

22 Mjölken förvarades om vintern i
jordgrottor så att den inte skulle
frysas

23 Har aldrig hört att den brukade
frysas mjölken

24 Har nog att den hade ost
så att det skulle heta vintern men
huru många lass det var men ej,
men en säden renast på 4-5 kg
kunde nog ricka ganska länge
för man kunde ju inte äta så
väst mycket av den för att den
var så fet och kraftig

25 Kan nog inte berätta något mer
om mjölkningen

26 Har inte hört om den använt

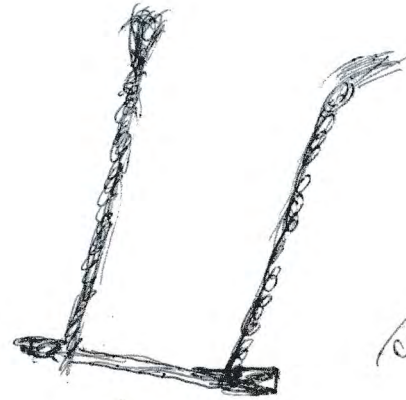
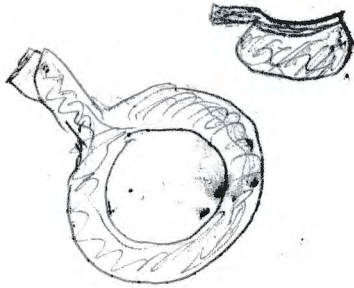
Myllte (am medleser)

) (vård)

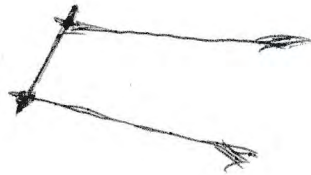
KLMA 20205

avs Astrid Kellerman
Jönköping

mpé

skravvam juise)

Landsm. Uppsala. 20205
A. Axelsson 1949 TÄRNA
LAPPL.